

Chelčického 12, 130 00 Praha 3
tel. +420 723 589 170 (předseda)
e-mail: mallorn@mallorn.cz
<http://www.mallorn.cz>

sdělovací prostředky

č.j.: OP - 0113 / 13 zn.: TZ

V Praze dne 7.7.2013

Tisková zpráva občanského sdružení Mallorn o.s.

Jak získat stovky milionů na skutečná protipovodňová opatření

Proč?

V předešlých dnech se objevilo několik vystoupení předních politiků naznačujících záměr v rámci protipovodňových opatření opět přistoupit k rozsáhlému bagrování koryt řek, takzvanému „odstraňování nánosů“, stejně jako po povodních v roce 2002. Značná část těchto záměrů však nemusí být motivována zájmem ochrany lidí a jejich majetku, ale snahou využít situace a získat velmi výhodné zakázky, bohatě financované z veřejných peněz státu i EU. V konečném důsledku se tak jen ztenčí prostředky využitelné pro skutečná a funkční protipovodňová opatření.

Jak?

Prohloubení koryt řek a odstranění nánosů a náplavů vypadá na první pohled jako zcela logické a rozumné řešení: „*Hlubší koryto pojme více vody a případná povodeň se vejde lépe do koryta řeky.*“ Ve skutečnosti však ve chvíli, kdy voda takzvaně „vybřežuje“, začíná se rozlévat do krajiny a ohrožovat majetek a životy lidí, tak má tok v korytě řeky již takovou rychlost a sílu, že veškeré naplaveniny unáší s sebou v proudu. Navíc je výška hladiny ve většině případů dána výškou jezů, případně výškou hladin toků na soutoku řek. Bagrování tedy zvýší aktuální objem vody v korytě, nikoli však výšku hladiny a již vůbec ne při povodni. Ve skutečnosti tedy nemají naplaveniny a usazeniny v říčních korytech na rozliv vody do krajiny při povodni žádný vliv a jejich preventivní odstranění proti povodním nijak nepomůže.

Komu?

Hlavní motivací pro odstraňování nánosů v říčních korytech není tedy zájem na protipovodňových opatřeních, ochraně osob a majetku. Hlavní motivací je zde zisk. Firmy, které nánosy odstraňují, obdrží finanční prostředky na bagrování, ať již z obecních, krajských, státních či evropských fondů. Veškerou těžbu z nich uhradí, samozřejmě i s průměrným ziskem, a většinu vytěžených, často velmi kvalitních šterkopísků obratem využijí jako betonářskou surovinu, či je jako tuto surovinu prodají. Ani na chvíli nevěřte tvrzení, že tyto šterkopísky vyváží na skládky. Vzhledem k tomu, jak dlouho po povodních tyto těžby probíhají, tak jsou šterkopísky zcela čisté. Byl by hřích je vyhodit. Zájem firem na těžbě je podporován i zájmem starostů a hejtmanů: bagr v korytě řeky je neklamná známka, že proti příštím povodním něco děláme. Skutečnost, že značná část bagrování je z hlediska povodňových rizik bezvýznamná, je odborným vodohospodářským orgánům známá. Je otázkou, zda za jejich povolováním je tedy pouze tlak veřejnosti a starostů. Prolobbovanou novelou vodního zákona v roce 2003 navíc ztratily orgány ochrany přírody možnost posuzovat ve správních řízeních všechny práce ve vodních tocích, které správce povodí označí jako „povodňovou škodu“ (více: http://files.mallorn.cz/200000230-76f3877ed4/novela_vodniho_zakona.pdf).

Vždy?

Nikoli. Samozřejmě existují případy, kdy odtěžení nánosů z říčního koryta je odůvodněné. Například tam, kde při jarním tání může dojít k ledochodu. Rozbitý led se může o nános v řece zaseknout, nahromadit a způsobit rozliv řeky. Nebo v úzkých a strmých částech koryt, když dojde k sesuvu kamenitých svahů, mohou velké balvany vytvořit skutečnou překážku i rozvodněné řece. Nebo naopak v širokých nivách, kde nános může způsobit přesun či částečnou změnu hlavního koryta. Zde je pochopitelné, že majitel pole či louky chce získat svůj pozemek od řeky zpět. Jakékoli těžbě nánosů v říčním korytě by proto měl předcházet hydrologický posudek. Stojí pár tisíc korun, zdrží případnou těžbu o pár týdnů, ale může ušetřit miliony, které lze využít jinde na skutečnou pomoc lidem a územím.

Správné řešení!

Stavba různých protipovodňových bariér je jistě určitým řešením, někde i nezbytným a jediným možným. Bariéra na jedné straně řeky však logicky způsobí větší rozliv na druhém břehu. Stavba bariér na obou březích zvýší hladinu, zrychlí proud a zhorší tak povodňovou situaci na toku nad i pod ochrannými bariérami. Hlavními systémovými opatřeními tedy jsou vhodné úpravy krajiny a to i na menších tocích, včetně potoků a bystřin. Zejména jde o zvýšení ploch lesů a luk a celkové zlepšení skladby a členění ploch v povodí. Vhodné jsou menší polní a luční celky oddělené remízky. Dále hrazení bystřin a úpravy pozemků určených k rozlivu a zlepšení péče o břehy toků. V tomto směru podporujeme legislativní změny umožňující vyvlastnění pozemků, které jsou pro takový rozliv vhodné a potřebné.

Mgr. Michael Pondělíček, Ph.D.
Doc. Ing. et Ing. Vladimír Švihla, DrSc.
Jan Kutý

pondelicek@mallorn.cz

kuty@mallorn.cz

<http://www.mallorn.cz/>

tel.: 723 589 170

PODROBNĚJŠÍ INFORMACE:

<http://www.mallorn.cz/projekty/povodne-2013/>

Článek „Zkušenost z povodní po deseti letech, aneb varujme se jednoduchých řešení!“

http://files.mallorn.cz/200000232-391693b0a1/clanek_povodne_2013.pdf

Novela vodního zákona z roku 2003

http://files.mallorn.cz/200000230-76f3877ed4/novela_vodniho_zakona.pdf

Sborník semináře „Povodně a ochrana přírody řeky Berounky v Českém krasu“ z 31.3.2004

http://files.mallorn.cz/200000233-8124783182/sbornik_povodne_2004.pdf